

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

ARREST

nr. 103.050 van 31 januari 2002
in de zaken A. 66.468/VII-14.386.
 66.511/VII-14.387.
 66.512/VII-14.388.

In zake :

- I. de v.z.w. Landelijke Vereniging van de Meester Elektriciens van België,
- II. de v.z.w. Nationaal Verbond der Zelfstandige Elektriciens en Handelaars in Elektrische Toestellen,
- III. de v.z.w. de Nationale Federatie van Installateurs-Elektriciens in de Nijverheid en het Bouwbedrijf,

die woonplaats kiezen bij
advocaat H. VAN HOOGENBEMT,
kantoor houdende te ANTWERPEN,
Meir 24, bus 6

tegen :

I. + II. + III.
de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Sociale
Zaken,
die woonplaats kiest bij
advocaat J.-L. JASPAR,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Louizalaan 65/4.

tussenkomen de partijen :

I. + II. + III.

1. de v.z.w. Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf,
2. de v.z.w. Nationale Centrale van Metaal-, Hout-, en Bouwvakondernemingen,

die woonplaats kiezen bij
advocaat D. D'HOOOGHE,
kantoor houdende te BRUSSEL,
H. Wafelaertsstraat 47-51.

DE RAAD VAN STATE, VIIe K A M E R,

Gezien het verzoekschrift dat de v.z.w. Landelijke Vereniging van de Meester Elektriciens van België op 20 november 1995 heeft ingediend om de vernietiging te vorderen van “artikel 1 (a) en artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 19 juli 1995 (B.S. 23 september 1995) tot wijziging van artikel 19 van het Koninklijk Besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders”;

Gezien de verzoekschriften die de v.z.w. het Nationaal Verbond der Zelfstandige Elektriciens en Handelaars in Elektrische Toestellen en de v.z.w. de Nationale Federatie van Installateurs - Elektriciens in de nijverheid en het bouwbedrijf op 22 november hebben ingediend met hetzelfde voorwerp;

Gelet op het arrest nr. 59.134 van 22 april 1996 waarbij de zaken A. 66.468, A. 66.511 en A. 66.512 worden gevoegd voor wat betreft de schorsingsprocedure en de vorderingen tot schorsing worden verworpen;

Gezien de verzoekschriften tot tussenkomst van 12 maart 1996 en 21 juni 1996;

Gelet op de beschikking van 19 juli 1996 die de tussenkomst van de v.z.w. Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf en de v.z.w. Nationale Centrale van Metaal-, Hout-, en Bouwvakondernemingen toelaat;

Gezien de regelmatig gewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag opgemaakt door Auditeur E. LANCKSWEERDT;

Gelet op de beschikking van 11 september 2000 tot voeging van de zaken;

Gelet op de beschikking van 11 september 2000 die de neerlegging ter griffie van het verslag en van de dossiers gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen en gezien het verzoek tot voortzetting van de eerste verzoekende partij en de laatste memorie van de verwerende partij;

Gelet op de beschikking van 23 juli 2001 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 20 september 2001;

Gehoord het verslag van Staatsraad R. STEVENS;

Gehoord de opmerkingen van advocaten H. VAN HOOGENBEMT en C. DE WOLF, die verschijnen voor de verzoekende partijen, van advocaat K. WINTERS die, loco advocaat J.-L. JASPAR verschijnt voor de verwerende partij en van advocaat D. D'HOOGHE, die verschijnt voor de tussenkomende partijen;

Gehoord het eensluidend advies van Eerste Auditeur E. LANCKSWEERDT;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Juridisch en feitelijk kader van het geding

Overwegende dat de volgende gegevens van belang zijn voor de behandeling van de voorliggende beroepen :

1.1. De verzoekende partijen zijn verenigingen zonder winstoogmerk met als statutair doel het verdedigen van de beroepsbelangen van respectievelijk de meester elektriciens, alle verkopers en plaatsers van elektrische benodigdheden en alle installateurs van elektrische toestellen. Ze zijn alle drie lid van het paritair subcomité voor de elektriciens, waar zij de belangen van de werkgevers in de sector verdedigen.

De eerste tussenkomenende partij verenigt de Belgische beroepsgroeperingen van aannemers en heeft tot doel de bedrijfsorganisatie van al de aannemers die tot het bouwbedrijf behoren te verwezenlijken en de officiële vertegenwoordiging van de algemene belangen van het geheel der bouwbedrijven, waar te nemen.

De tweede tussenkomenende partij verenigt ondernemingen uit de metaal-, hout- en bouwnijverheid en heeft tot doel de beroepsbelangen van deze ondernemingen te verdedigen en te bevorderen.

1.2. In de paritaire comités van de bouwsector en de sector van de elektriciens en de installateurs-elektriciens werden collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten die in een bijkomende vergoeding voor verplaatsingskosten voorzagen.

1.3. Voor de bouwsector werd er op 28 maart 1974 een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten die in artikel 31 voorzag in een aanvullende “mobiliteitspremie” per kilometer afstand die de werknemer diende af te leggen om zich van zijn woonplaats naar de werkplaats te begeven. Er werd met de CAO van 28 maart 1974 een forfaitair regime ingevoerd. De premie was rechtstreeks evenredig met de afstand in kilometer tussen de woonplaats van de werknemer en de bouwplaats. Zij bedroeg 0,5 fr. per km heen en 0,5 fr. per km terug, of 1 fr. per km berekend op één enkel traject.

In een brief van 18 april 1975 bevestigt de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, na een onderhoud met vertegenwoordigers van het paritair comité van het bouwbedrijf, dat de mobiliteitspremie voorzien in de voormelde CAO inderdaad kan beschouwd worden als een tegemoetkoming in de reële

verplaatsingskosten van de werknemers, en dat deze premie bijgevolg niet in aanmerking komt voor de berekening van de sociale bijdragen.

Op 28 maart 1991 werd in het paritair comité voor het bouwbedrijf een CAO gesloten betreffende de arbeidsvoorwaarden. Artikel 31 van deze CAO voert nieuwe bedragen in voor de mobiliteitsvergoeding. Vanaf 1 april 1991 bedraagt de vergoeding 3 fr. per km berekend op één, enkel, traject.

1.4. Op 23 september 1987 werd in het paritair subcomité voor de elektriciens “installatie en distributie” eveneens een CAO betreffende de arbeidsorganisatie inzake vervoerskosten, mobiliteitstegemoetkomingen, kosten en vergoedingen voor verplaatsingen afgesloten en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 11 juli 1988. Deze CAO voorziet in de betaling van bepaalde “mobiliteitsvergoedingen”.

De CAO van 23 september 1987 werd vervangen door een CAO van 30 april 1991, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 29 september 1992 en deze laatste werd vervangen door een CAO van 1 juni 1995, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 23 juni 1995.

1.5. In een mededeling van 17 februari 1994 aan de minister van sociale zaken stelt het Rekenhof vast dat geen sociale zekerheidsbijdragen worden geheven op de mobiliteitsvergoedingen die worden toegekend aan werknemers uit het bouwbedrijf, hetgeen volgens het Hof een onregelmatigheid is omdat :

- “1) de mobiliteitsvergoeding klaarblijkelijk een bijdrageplichtig loonbestanddeel vormt in de zin van artikel 2 van de wet van 12 april betreffende de bescherming van het loon der werknemers;
- 2) de uitzonderingsbepalingen van artikel 19, § 2, 4°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, hier niet kunnen gelden aangezien de mobiliteitsvergoeding wordt toegekend hetzij bovenop de vergoeding voor reiskosten, gebaseerd op de prijzen van het openbaar vervoer, hetzij zelfs zonder dat de werknemer werkelijk kosten draagt (in geval van vervoer georganiseerd door de werkgever);
- 3) gelijknamige en gelijkaardige vergoedingen toegekend in diverse andere bedrijfssectoren door de Rijksdienst wel steeds als bijdrageplichtige

loonbestanddelen worden beschouwd (cfr. de ondernemingen uit de elektriciteitssector)”.

1.6. Luidens een nota van de minister van sociale zaken aan de Ministerraad is het bestreden besluit ontworpen “met het oog op juridische zekerheid” en teneinde tegemoet te komen aan bezwaren van het Rekenhof.

1.7. Artikel 14 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders luidt als volgt :

“art. 14.

§ 1. De bijdragen voor sociale zekerheid worden berekend op grond van het loon van de werknemer.

§2. Het begrip loon wordt bepaald bij artikel 2 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers. Evenwel kan de Koning het aldus bepaalde begrip, bij in Ministerraad overlegd besluit, verruimen of beperken”.

1.8. Artikel 19, § 2, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders bepaalde, alvorens het werd aangevuld door het bestreden besluit, wat volgt :

“Met afwijking van voornoemd artikel 2, lid 1, (van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers) worden niet als loon aangemerkt : ...4° de bedragen die gelden als terugbetaling van de kosten die de werknemer heeft verricht om zich van zijn woonplaats naar zijn werkplaats te begeven, alsook de kosten die ten laste van zijn werkgever vallen”.

1.9. Op 19 juli wordt het thans bestreden besluit genomen, dat als volgt luidt :

“(…)

Artikel 1. Artikel 19, § 2, 4°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, wordt aangevuld met het volgende lid :

'Wordt gelijkgesteld met een terugbetaling van de kosten, in de zin van het eerste lid, de mobiliteitsvergoeding die wordt betaald aan de werknemers bij toepassing van een forfaitaire regeling van terugbetaling van verplaatsingskosten, in gebruik in bedrijfstakken waar de werkplaats niet vast bepaald is, in zoverre volgende voorwaarden vervuld zijn :

a) de forfaitaire regeling van terugbetaling moet zijn ingesteld vóór 1 januari 1980 en sedertdien zijn toegepast zonder onderbreking;

b) de forfaitaire regeling van terugbetaling en de vergoedingen die zij vaststelt moeten worden omschreven bij collectieve arbeidsovereenkomsten, gesloten in de schoot van een paritair orgaan en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit;

c) het bedrag van de vergoeding mag de som van 3 frank per kilometer afstand tussen de woonplaats en de werkplaats, te berekenen op de afstand heen en terug, niet overschrijden'.

Artikel 2. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 1 juli 1992";

2. Ontvankelijkheid van de vordering

Overwegende dat de verwerende partij en de tussenkomende partijen een exceptie van onontvankelijkheid opwerpen wegens gebrek aan belang vanwege de verzoekende partijen;

2.1. Standpunten van de partijen

Overwegende dat de partijen de volgende argumenten ontwikkelen:

2.1.1. De verzoekende partijen voeren in hun **verzoekschriften** aan dat door de bestreden bepalingen van het koninklijk besluit van 19 juli 1995 de verplaatsingsvergoeding die de leden van de verzoekende partijen aan hun werknemers toekennen, retroactief, en dit met ingang van 1 juli 1992, aanzien worden als loon. De leden van de verzoekende partijen worden hierdoor ineens geconfronteerd met bijkomende sociale bijdragen. Door de terugwerking van maar liefst drie jaar, kunnen de sommen per individuele werkgever al gauw oplopen tot in de honderdduizenden of miljoenen franken. Vermits andere sectoren wel zullen kunnen genieten van een regeling waarbij op de mobiliteitsvergoeding geen sociale

zekerheidsbijdragen moeten betaald worden, omdat de forfaitaire regeling aldaar reeds was ingesteld vóór 1 januari 1980 en nadien zonder onderbreking werd toegepast, is het gevaar voor concurrentievervalsing niet denkbeeldig. Ook de werknemers zullen hogere bijdragen moeten betalen, zodat ze voor de uitoefening van eenzelfde beroepsactiviteit, onder identieke omstandigheden, op jaarbasis netto tienduizenden franken minder zullen verdienen. Een mogelijk gevolg van het bestreden koninklijk besluit is dan ook dat de hooggekwalificeerde werknemers, die vaak een keuzemogelijkheid tussen kandidaat-werkgevers hebben, zullen opteren voor een werkgever die aangesloten is bij een bedrijfstak die hem wel een substantieel hogere vergoeding kan aanbieden, zodat de elektriciteitssector als geheel een grondige kwaliteitsdaling zal ondergaan. De verzoekende partijen besluiten dat al deze gevolgen van de bestreden bepalingen van het koninklijk besluit hen onmiddellijk in hun belangen raakt.

2.1.2. De verwerende partij werpt in haar respectievelijke **memories van antwoord** op dat de beroepen onontvankelijk zijn, omdat het bestreden besluit niets verandert aan de situatie van de leden van de verzoekende partijen, wat zij als volgt argumenteert :

“...Uit de nota van het Rekenhof dd. 17.02.1994 ..., en uit het schrijven van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid dd. 3 september 1993 aan de Landelijke Vereniging van Meesters Electriciens van België...blijkt trouwens dat de mobiliteitspremies uit deze sector ook voor het bestreden K.B. werden beschouwd als zijnde een loonsbestanddeel, waarop sociale zekerheidsbijdragen verschuldigd waren.

Verzoeksters brengen anderzijds geen enkel stuk bij waaruit zou blijken dat de R.S.Z. plots sociale zekerheidsbijdragen vordert op mobiliteitsvergoedingen, die voorheen niet als loon zouden aangemerkt zijn.

Uiteraard bestond en bestaat er steeds de mogelijkheid om aan te tonen dat de “mobiliteitspremies”, die in de leden van verzoeksters zouden uitbetalen, inderdaad de terugbetaling zijn van de werkelijke verplaatsingskosten, zulks in toepassing van het principe gesteld in art. 19, par. 2, 4° van het K.B. van 28 november 1969...”.

Voorts stelt de verwerende partij dat de vernietiging de verzoekende partijen geen enkel voordeel zal opleveren, vermits een vernietiging van artikel 1 (a) van het bestreden besluit niet zal kunnen verhinderen dat de

mobilitetsvergoedingen, zoals voorzien in de CAO van 23 september 1987, nog steeds onder het begrip loon vallen. Immers, door het bestreden besluit wordt geenszins een uitzondering gemaakt op het principe dat slechts bedragen die een terugbetaling van kosten uitmaken niet gelden als loon. Bovendien wordt niet voldaan aan de voorwaarde neergelegd in artikel 1 (c) van het bestreden besluit, vermits de mobiliteitstegemoetkomingen voorzien in de CAO van 23 september 1987 veel hoger liggen, met name tussen 3,5 en 7 fr. per km.

Aangezien, volgens de verwerende partij, het bestreden koninklijk besluit niets verandert aan de bijdrageplicht van de leden van de verzoekende partijen, valt niet in te zien welk voordeel zij genieten van een vernietiging van artikel 2 van het bestreden besluit. De verzoekende partijen zijn zelf van oordeel dat door een vernietiging van artikel 1 (a) van het bestreden besluit, er op de door hun leden toegekende mobiliteitstegemoetkomingen geen sociale zekerheidsbijdragen zouden dienen betaald te worden. In dat geval zullen hun leden alleen maar voordeel hebben bij het bestaan van het artikel 2 van het bestreden koninklijk besluit, nu dit voorziet in de toepassing met terugwerkende kracht.

2.1.3. De tussenkommende partijen argumenteren het gebrek aan belang vanwege de verzoekende partijen in hun **verzoekschriften tot tussenkommst**, kort samengevat, als volgt :

Reeds in het verleden dienden de ondernemingen uit de elektriciteitssector sociale zekerheidsbijdragen te betalen op de mobiliteitsvergoedingen. Het bestreden koninklijk besluit bevestigt enkel deze situatie. De mogelijkheid blijft bestaan om, per individuele werknemer, aan te tonen dat de mobiliteitsvergoedingen beantwoorden aan de werkelijke kostenvergoeding. De gevraagde vernietiging van artikel 1 (a) van het bestreden besluit kan de verzoekende partijen niet tot voordeel strekken vermits niet wordt voldaan aan de voorwaarde van artikel 1 (c), vermits in de elektriciteitssector uitgegaan wordt van een vergoeding van meer dan 3 fr. per km.

2.1.4. De verzoekende partijen doen in hun memories van wederantwoord kort samengevat gelden wat volgt :

De door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid gehanteerde beoordeling wat betreft de mobiliteitsvergoedingen toegekend in de bouwsector werd ook toegepast in de elektriciteitssector. Deze analoge toepassing was logisch en billijk, vermits ook de ondernemingen in de elektriciteitssector worden gekenmerkt door een zeer grote mobiliteit van de arbeidsplaats.

Het is volstrekt onjuist om te stellen dat de verzoekende partijen geen nadeel ondervinden van de bestreden bepalingen. Immers, zelfs al zouden de bestreden bepalingen niet tot gevolg hebben dat door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tot navordering wordt overgegaan -hoewel de kans op navordering reëel is-, dan nog is het in ieder geval zo dat de verzoekende partijen het recht ontnomen wordt om zich te beroepen op een nieuwe wettelijke regeling die aan een bepaalde sector het voordeel van een wettelijk vermoeden toekent, terwijl dit wettelijk vermoeden aan de bedrijfssectoren vertegenwoordigd door de verzoekende partijen wordt ontzegd, niettegenstaande het feit dat de ondernemingen van bedrijfssectoren zich in volledig identieke bedrijfseconomische omstandigheden bevinden.

De verzoekende partijen betogen voorts :

“Ook de stelling dat verzoekster het rechtens vereiste belang niet zouden bezitten omdat de door hen vertegenwoordigde ondernemingen krachtens de geldende collectieve arbeidsovereenkomsten een mobiliteitsvergoeding toekennen die meer dan 3 BEF bedraagt, is onjuist. Immers, zoals reeds aangestipt onder randnummer 6.3 van onderhavige memorie van wederantwoord, is de 3 BEF per kilometer, zoals vermeld in artikel 1, sub (c) van het Koninklijk Besluit van 19 juli 1995 de reële of enkele afstand, en bedraagt het maximumbedrag, heen en terug, in feite 6 BEF per kilometer. Dit betekent dan ook dat, voor een correcte vergelijking ten aanzien van het criterium van 3 BEF per kilometer, de bedragen opgegeven in de vigerende collectieve arbeidsovereenkomsten die van toepassing zijn op de door verzoeksters vertegenwoordigde sectoren moeten gehalveerd worden, aangezien deze vergoedingen gelden voor de afstand ‘heen en terug’.

Bovendien, zelfs al zou de forfaitaire vergoeding per kilometer hoger liggen dan het bedrag, opgenomen in artikel 1, sub (c) van het Koninklijk Besluit d.d. 19 juli 1995, quod non, dan nog zou dit gegeven niet van aard zijn om aan verzoeksters het rechtens vereiste belang te ontnemen. Immers, de werkgevers- en werknemersorganisaties hebben steeds de mogelijkheid om één of meerdere

bepalingen voor de tussen hen geldende collectieve arbeidsovereenkomsten te wijzigen, dus ook het bedrag van de toegekende mobiliteitsvergoedingen, bijv. naar aanleiding van een wettelijk initiatief waarbij het voor sociale zekerheidsbijdragen vrijgesteld bedrag van de mobiliteitsvergoeding wordt begrensd.

Bovendien kan uit de bepalingen van het Koninklijk Besluit d.d. 19 juli 1995 niet worden afgeleid of het feit dat de toegekende vergoeding per kilometer 3 BEF overschrijdt tot gevolg heeft dat de toegekende vergoeding voor haar volledig bedrag aan sociale zekerheidsbijdragen is onderworpen, dan wel enkel ten belope van het verschil tussen de toegekende vergoeding per kilometer, enerzijds, en de in artikel 1, sub (c) van het Koninklijk Besluit d.d. 19 juli 1995 vermelde 3 BEF per kilometer, anderzijds”;

2.2. Bespreking

Overwegende dat de bovenstaande argumenten als volgt worden beoordeeld :

2.2.1. De bestreden regeling vormt een reglementaire basis om, mits voldaan wordt aan bepaalde voorwaarden, vrijgesteld te worden van sociale zekerheidsbijdragen op de mobiliteitsvergoeding.

2.2.2. Die categorieën van bijdrageplichtigen die, hoewel zij zich in een vergelijkbare toestand als andere categorieën bevinden - hetgeen de grond van de zaak uitmaakt - in tegenstelling tot die andere categorieën door deze reglementaire bepalingen worden uitgesloten van bepaalde vrijstellingen van sociale zekerheidsbijdragen, hebben uiteraard belang bij de vernietiging van deze uitsluitingsregeling. Hierbij is de feitelijke houding van de R.S.Z. irrelevant.

2.2.3. De verzoekende partijen vorderen niet de nietigverklaring van artikel 1(c) van het bestreden besluit, luidens hetwelk het bedrag van de vergoeding de som van 3 fr. per km afstand tussen de woon- en de werkplaats, te berekenen op de afstand heen en terug, niet mag overschrijden.

Dit betekent evenwel niet dat de vernietiging van artikel 1 (a) van het bestreden besluit de werkgevers en de werknemers uit de elektriciteitssector niet

tot voordeel kan strekken. Op het ogenblik van de inwerkingtreding van het bestreden koninklijk besluit voorziet de CAO van 30 april 1991 gesloten in het paritair subcomité voor de elektriciens “installatie en distributie”, in meerdere categorieën van mobiliteitsvergoedingen, die niet alle meer dan 3 fr. per km bedragen.

Bovendien kan de stelling van de verzoekende partijen worden bijgetreden wanneer zij betogen dat het bedrag van de mobiliteitsvergoeding door een aanpassing of vervanging van de vigerende CAO's zo gewijzigd kan worden dat voor alle mobiliteitsvergoedingen voldaan wordt aan de voorwaarde neergelegd in artikel 1 (c).

Derhalve doen de verzoekende partijen blijken van voldoende belang bij de vernietiging van artikel 1 (a) van het bestreden besluit.

Vermits hieronder zal blijken dat zij ten gevolge van het gegrond bevinden van het tweede middel ook kunnen genieten van de bedoelde gunstmaatregel, hebben zij geen belang bij de vernietiging van artikel 2, dat die maatregel retroactiviteit verleent, en moet het eerste middel dat uitsluitend op die terugwerkende kracht betrekking heeft, niet worden onderzocht;

3. De gegrondheid van het beroep

3.1. De standpunten van de partijen

Overwegende dat de partijen de volgende argumenten ontwikkelen :

3.1.1. De verzoekende partijen voeren in een **tweede middel** de schending aan van “het gelijkheidsbeginsel, vastgelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet; schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en machtsafwending; schending van de wet”. Zij voeren in essentie aan wat volgt :

Het bestreden besluit voert een onderscheid in tussen forfaitaire mobiliteitsvergoedingen die als “onkosten” mogen worden aangemerkt (en dus

vrijgesteld zijn van sociale zekerheidsbijdragen) en forfaitaire mobiliteitsvergoedingen die als een “bezoldiging” of “loon” moeten worden beschouwd (en dus begrepen dienen te worden in de berekeningsbasis voor de sociale zekerheidsbijdragen). De onderwerping aan sociale zekerheidsbijdragen hangt, voor exact dezelfde vergoeding, af van de voorwaarde of er al of niet een CAO in de betrokken sector werd afgesloten vóór 1 januari 1980, waarin een forfaitaire vergoeding werd opgenomen, alsook dat de regeling sindsdien zonder onderbreking werd toegepast. Het gemaakte onderscheid heeft vergaande gevolgen, vermits één groep bijdragen dient te betalen terwijl een andere groep dit niet hoeft. De betrokken bedrijfstakken konden op het moment van het afsluiten van hun CAO onmogelijk weten dat de datum van 1 januari 1980 zulke vergaande gevolgen zou hebben.

De datum waarop de CAO werd afgesloten kan geen relevantie of pertinentie hebben voor de vraag of een vergoeding een bezoldiging dan wel een terugbetaling van kosten vormt. De essentie (en het enige criterium) vormt de vraag of de door de werkgever verrichte terugbetalingen kosten vertegenwoordigen die de betreffende werknemer heeft gemaakt om zich van zijn woonplaats naar zijn werkplaats te begeven. De beoordeling of de door een werkgever verrichte forfaitaire terugbetaling als kostenvergoedingen in hoofde van een werknemer dienen aangemerkt te worden, kan dan ook nooit op beslissende wijze afhankelijk zijn van de datum waarop een CAO werd afgesloten, die voorziet in een forfaitaire terugbetalingsregeling.

3.1.2. In de **memories van antwoord** repliceert de verwerende partij als volgt :

De verzoekende partijen hebben geen belang bij het middel, vermits de mobiliteitsvergoedingen die in uitvoering van de CAO van 23 september 1987 uitbetaald worden hoe dan ook niet zullen kunnen genieten van de vrijstelling waarin het bestreden besluit voorziet. De tegenpartij verwijst in dat verband naar haar uiteenzetting betreffende de ontvankelijkheid.

Bovendien, voor zover deze mobiliteitsvergoedingen slechts de reële kosten dekken, kan beroep worden gedaan op artikel 19, § 2, 4°, eerste lid, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 om deze vergoedingen buiten het begrip loon te laten vallen.

Het middel is volgens de verwerende partij eveneens ongegrond, wat zij als volgt argumenteert :

“2.2.1. Het onderscheidingscriterium uit art. 1(a) van het K.B. in kwestie is wel degelijk redelijk verantwoord t.o.v. het beoogde doel.

Zoals hoger werd uitgelegd (1.2.2. en 1.2.3.) was het de bedoeling van de Belgische Staat om sociale vrede en rechtszekerheid te brengen voor wat betreft de kwalificatie van mobiliteitsvergoedingen die reeds sedert jaren, volgens de Belgische Staat zeer terecht, werden beschouwd als louter kostenvergoedend, zodat reeds sedert jaren aanvaard werd dat betreffende deze vergoedingen geen sociale bijdragen dienden betaald te worden.

De voorwaarde van een ingestelde forfaitaire regeling die dateert van voor 1 januari 1980 en die sedertdien zonder onderbreking werd behouden, werd precies ingevoerd omdat het precies deze regelingen zijn, die, voorzover ze ook voldoen aan de andere voorwaarden, sedert lange tijd reeds aanvaard werden als louter kostenvergoedend, en dit op volkomen wettelijke basis, zodat het terug in vraag stellen van de interpretatie hiervan een aantasting zou inhouden van wettelijk verworven rechten en van rechtmatige verwachtingen.

Aangezien door het criterium van art. 1 (a), samen met de overige criteria van dit artikel, het doel van sociale onrust, rechtszekerheid en de bescherming van verworven rechten bereikt werd, is dit criterium wel degelijk verantwoord.

De bezorgdheid voor sociale rust, rechtszekerheid en de bescherming van verworven rechten, dient immers beschouwd te worden als een rechtvaardiging voor het maken van een onderscheid (R.v.St., n° 12.205, dd. 3 februari 1967).

2.2.2. Bovendien worden door dit onderscheid, in tegenstelling tot wat verzoeksters menen, geen andere verworven rechten aangetast, en worden de mogelijkheden voor anderen om mobiliteitsvergoedingen toe te kennen die niet behoren tot de berekeningsbasis voor de sociale bijdragen, niet beperkt.

In feite is het zo dat geen van de mobiliteitsvergoedingen, zoals gesteld in C.A.O. die dateren van na de datum van 1 januari 1980 en die voldoen aan de andere voorwaarden van art. 1 van het K.B. louter kostenvergoedend waren, zodat desbetreffende ook nooit werd toegestaan dat dezen niet tot de berekeningsbasis voor de sociale bijdragen behoorden.

Verzoeksters brachten desbetreffende ter gelegenheid van de schorsingsprocedure een vonnis bij van de Arbeidsrechtbank van Tongeren, dd. 4 september 1984, waarin gesteld werd dat de mobiliteitsvergoeding in de metaalsector niet zou onderworpen zijn aan de Sociale Zekerheidsbijdragen.

Zij vergat hierbij echter te vermelden dat dit vonnis terecht hervormd werd door een arrest dd. 24.05.1988 van Arbeidshof te Antwerpen (J.T.T, 1988, 411), waarin de desbetreffende mobiliteitsvergoeding inderdaad als loon werd gekwalificeerd.

2.2.3. De datum van 1 januari 1980 werd precies voorzien om te vermijden dat men sedert lang als louter kostenvergoedende beschouwde vergoedingen terug in vraag zou stellen, terwijl anderzijds door het behoud van het aanvankelijk criterium van art. 19, par.2, 4° van het K.B. van 28 november 1969, de mogelijkheid tot onttrekking aan het begrip loon nog werd opengelaten voor elkeen.

Uit het hogervermelde blijkt dat de toevoeging door het K.B. wordt gedaan aan het art. 19, par.2, 4° in feite neerkomt op het uitdrukkelijk bevestigen van de juistheid van een interpretatie, die de administratie sedert jaren toepaste.

Er wordt geenszins geraakt aan het principe van de onttrekking van reële kosten vergoedingen voor het woon-werkverkeer aan het begrip loon (ook niet voor wat betreft forfaitaire vergoedingen die niet meer vergoeden dan de correct geschatte werkelijke uitgaven).

Aan de leden van verzoeksters wordt dan ook geenszins onherroepelijk het recht onttrokken om op forfaitaire wijze de reële kosten terug te betalen aan haar werknemers, zonder dat op deze forfaitaire bedragen sociale bijdragen dienen betaald te worden.”

3.1.3. In de verzoekschriften tot tussenkomst betogen de tussenkomende partijen wat volgt :

“De tijdslimiet die onder de voorwaarde van de littera a) werd ingevoerd, is geenszins arbitrair of discriminerend. Het bestreden besluit strekt er immers enkel toe de stabiliteit van de gevestigde situaties te verzekeren. Enkel de - forfaitaire - mobiliteitsvergoedingen die zijn ingesteld voor 1 januari 1980 werden door de R.S.Z. immers aanvaard als ‘kostenvergoedend’. Ten aanzien van de mobiliteitsvergoedingen die nadien zijn ingesteld, werd het principieel kostenvergoedend karakter niet aanvaard.

Voor de omstandigheid dat de bestaande situatie - en dus ook het koninklijk besluit - een onderscheiden behandeling toekent aan de mobiliteitsvergoedingen die voor, dan wel, na 1 januari 1980 zijn ingesteld, bestaat dan ook een objectieve en redelijke verantwoording.”

3.1.4. In de memories van wederantwoord merken de verzoekende partijen op dat noch de memories van antwoord, noch de verzoekschriften tot tussenkomst enig argument bevatten ten aanzien van de stelling dat de ondernemingen die behoren tot de bedrijfssectoren vertegenwoordigd door de verzoekende partijen, zich in gelijkaardige en identieke omstandigheden bevinden

als de ondernemingen behorend tot de bedrijfssectoren vertegenwoordigd door de tussenkomende partijen. Ook de werknemers behorend tot de bedrijfssectoren van de verzoekende partijen worden geconfronteerd met extra transportkosten, want zij treden op de werven in het voetspoor van de werknemers van het bouwbedrijf. Precies deze ratio legis wordt nu door de tussenkomende partijen aangehaald om de invoering van de bestreden bepalingen te verantwoorden en aldus de toekenning van een forfaitaire mobiliteitsvergoeding te verantwoorden.

De ondernemingen behorend tot de bedrijfssectoren vertegenwoordigd door verzoeksters zijn door de bestreden bepalingen gediscrimineerd omdat zij geen aanspraak kunnen maken op het door de bestreden bepalingen ingebouwde wettelijke vermoeden. Het wettelijk vermoeden heeft tot gevolg dat de vergoedingen, forfaitair toegekend door de ondernemingen die behoren tot de bedrijfssectoren vertegenwoordigd door de tussenkomende partijen, wettelijk vermoed worden overeen te stemmen met werkelijke kosten, terwijl de ondernemingen behorend tot de bedrijfssectoren vertegenwoordigd door de verzoekende partijen, het kostenvergoedend karakter van de door het toegekende mobiliteitsvergoedingen zullen moeten aantonen en bewijzen;

3.2. Bespreking

Overwegende dat de bovenstaande argumenten als volgt worden beoordeeld :

3.2.1. Om de redenen die hierboven hebben geleid tot de verwerping van de excepties van gebrek aan belang bij de vordering, is ook dit middel ontvankelijk.

3.2.2. Door het bestreden koninklijk besluit wordt, mits voldaan is aan een aantal voorwaarden, de mobiliteitsvergoeding die wordt betaald aan de werknemers bij toepassing van een forfaitaire regeling van terugbetaling van verplaatsingskosten, in gebruik in de bedrijfstakken waar de werkplaats niet vast bepaald is, gelijkgesteld met een terugbetaling van de kosten die de werknemer heeft

verricht om zich van zijn woonplaats naar zijn werkplaats te begeven. Het bestreden koninklijk besluit heeft tot doel de mobiliteitsvergoedingen in de bedrijfstakken waar de werkplaats niet vast bepaald is, onder bepaalde voorwaarden uit te sluiten van het begrip “loon” waarop bijdragen voor sociale zekerheid worden berekend.

3.2.3. De feitelijke situatie op het vlak van de verplaatsing van de werknemers is in de bouw- en de elektriciteitssector zeer goed vergelijkbaar : in beide gevallen moeten de werknemers zich vaak naar bouwterreinen begeven die op wisselende plaatsen gelegen zijn.

In de mate dat de mobiliteitsvergoeding drie frank per kilometer niet overschrijdt zouden de werkgevers en werknemers uit de elektriciteitssector dus perfect onder de bestreden regeling kunnen vallen, ware het niet dat er onder artikel 1 (a) van het bestreden koninklijk besluit nog een voorwaarde wordt gesteld waaraan de elektriciteitssector niet voldoet : de forfaitaire regeling van terugbetaling moet zijn ingesteld vóór 1 januari 1980 en sedertdien zonder onderbreking zijn toegepast.

3.2.4. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling volgens bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande norm en met de aard van de in het geding zijnde beginselen.

3.2.5. Het bestreden koninklijk besluit maakt een onderscheid tussen verschillende categorieën, die aan een verschillend regime worden onderworpen, met name de categorie waar een forfaitaire regeling is ingesteld vóór 1 januari 1980 en deze waar dit niet het geval is.

Met andere woorden als onderscheidingscriterium wordt de datum genomen waarop de forfaitaire regeling is ingesteld : bepalend is of de regeling vóór of na 1 januari 1980 is ingesteld.

3.2.6. Het bovenvermelde onderscheidingscriterium mist elke relevantie, rekening houdend met het doel van de regeling. Als de verwerende partij de mobiliteitsvergoeding wil gelijkschakelen met de werkelijk gemaakte verplaatsingskosten, en daartoe een aantal voorwaarden stelt, dan is het volstrekt irrelevant wanneer de forfaitaire regeling inzake de mobiliteitsvergoeding werd ingesteld. Dit criterium houdt immers geen verband met de vraag of de mobiliteitsvergoeding min of meer overeenstemt met de werkelijk gemaakte verplaatsingskosten.

Zelfs indien men zou vereisen dat de forfaitaire regeling een zekere stabiliteit moet hebben verworven, dan nog valt niet in te zien waarom de scharnierdatum (1 januari 1980) zo ver in het verleden moet liggen, en een CAO van 1987 niet kan volstaan. Het onderscheidingscriterium is dus, als het al pertinent zou zijn, alleszins volkomen disproportioneel.

Het tweede middel is gegrond,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt artikel 1 (a) van het koninklijk besluit van 19 juli 1995 (B.S. 23 september 1995) tot wijziging van artikel 19 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Artikel 2.

Het beroep wordt voor het overige verworpen.

Artikel 3.

Dit arrest zal worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

Artikel 4.

De kosten van de beroepen, bepaald op 297,48 euro, komen ten laste van de Belgische Staat.

De kosten van de tussenkomsten, bepaald op 446,22 euro, komen ten laste van de tussenkomende partijen, elk voor de helft.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op eenendertig januari tweeduizend en twee, door de VIIe kamer, die was samengesteld uit :

Mevr.	M.-R. BRACKE,	kamervoorzitter,
de HH.	R. STEVENS,	staatsraad,
	G. DEBERSAQUES,	staatsraad,
Mevr.	A. WIJNANTS,	griffier.

De griffier,

De voorzitter,

A. WIJNANTS.

M.-R. BRACKE.